

66.97.604-97

Griffienummer :
 Repertoriumnummer : 1432
 Vonnisdatum : 14.06.2005

PRO JUSTITIA

De Correctionele Rechtbank van het arrondissement Hasselt,
 13de kamer, spreekt het volgende vonnis uit:

INZAKE HET OPENBAAR MINISTERIE TEGEN:

1. , ingeschreven in het handelsregister te onder nr. ,
 B.T.W. nr. , gevestigd te

2. , architect, geboren te op
 , wonende te
 Belg.

Verdacht van, te ,

als (mede)eigenaar(s) die de opstelling van een vaste of verplaatsbare inrichting heeft toegestaan of gedoogd en die tot de werken opdracht heeft gegeven

Van 11 september 1997 tot 15 januari 2004 :

op het onroerend goed gelegen te gekadastreerd of geweest zijnde afdeling

66.97.604-97

- het Openbaar Ministerie in zijn vordering;
- Mr. advocaat te
vertegenwoordigt 1ste beklagde.
- Mr. advocaat te
vertegenwoordigt 2de beklagde, die ter zitting niet verscheen.

*** *** ***

1.

De ten laste gelegde feiten worden thans strafbaar gesteld door de artikelen 99, 146, 147, 148, 149 en 204 van het Decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zoals gewijzigd bij Decreten van 28 september 1999 (B.S. 30 september 1999), 26 april 2000 (B.S. 29 april 2000), 13 juli 2001 (B.S. 3 augustus 2001), 1 maart 2002 (B.S. 16 april 2002), 4 juni 2003 (B.S.22 augustus 2003) en 21 november 2003 (B.S. 29 januari 2004).

De feitelijk strafbare gedraging in hoofde van beklagden bestaat erin dat zij zonder een voorafgaande stedenbouwkundige vergunning een verbouwing van een vierkantshoeve tot 8 studentenkamers en 8 studio's in stand hebben gehouden.

2.

Om een misdrijf te kunnen toerekenen aan een rechtspersoon moet kunnen worden aangetoond dat zowel het materieel als het intentioneel element in de rechtspersoon verenigd waren en aan de rechtspersoon kunnen worden toegerekend. Een rechtspersoon wordt strafrechtelijk verantwoordelijk gesteld voor zijn eigen daderschap en is strafrechtelijk verantwoordelijk voor een misdrijf dat hij zelf heeft gepleegd.

betwist niet dat dit misdrijf werd gepleegd ter verwezenlijking van haar maatschappelijk doel, zodat mag worden aangenomen dat dit misdrijf toerekenbaar is aan de vennootschap.

Het zwaarste foutcriterium kan in casu geen toepassing vinden nu het misdrijf werd bewezen in hoofde van de rechtspersoon, aan wie de feiten toegerekend werden.

Cumulatie van aansprakelijkheden is eveneens uitgesloten, tenzij wordt aangetoond dat het misdrijf ook aan de natuurlijke persoon zelf kan worden toegerekend, die manifest opzettelijk heeft gehandeld.

66.97.604-97

Deze cumulatie is in casu niet mogelijk, nu opzet niet als bestanddeel voorkomt in de delictomschrijving.

3.

Eerste beklaagde is de eigenaar van een onroerend goed gelegen te kadastraal gekend onder

Dit perceel ligt deels binnen de grenzen van een woongebied met landelijk karakter en deels binnen de grenzen van agrarisch gebied (gewestplan gkg. bij K.B. van 3 april 1979).

Bij beslissing van het college van burgemeester en schepenen van 12 februari 1998 werd de regularisatie van 8 studio's en 8 studentenkamers in een hoeve geweigerd.

Bij besluit van de bestendige deputatie van de provincieraad van van 11 juni 1998 werd het beroep niet ingewilligd.

Bij ministerieel besluit van 16 februari 1999 werd het ingestelde beroep verworpen.

De procedure gevoerd voor de Raad van state heeft geen schorsende werking.

Het staat vast dat de niet vergunde bouwwerken zonder de rechtens vereiste stedenbouwkundige vergunning worden in stand gehouden in de geïncrimineerde periode.

4.

Bij arrest nr van 19 januari 2005 vernietigt het Arbitragehof in artikel 146, derde lid, van het decreet van het Vlaamse Gewest van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zoals toegevoegd bij artikel 7 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 4 juni 2003, de woorden «, voorzover ze geen onaanvaardbare stedenbouwkundige hinder veroorzaken voor de omwonenden of voorzover ze geen ernstige inbreuk vormen op de essentiële stedenbouwkundige voorschriften inzake de bestemming krachtens het ruimtelijk uitvoeringsplan of plan van aanleg ».

Het derde lid van artikel 146 DORO luidt thans: "De strafsanctie voor het instandhouden van inbreuken, bedoeld in het eerste lid, 1°, 2°, 3°, 6° en 7°, geldt niet voorzover de handelingen, werken, wijzigingen of het strijdige gebruik niet gelegen zijn in de ruimtelijk kwetsbare gebieden."

De telastelegging is geen inbreuk bedoeld in artikel 146, eerste lid, 4° en 5° DORO.

De bewezen inbreuk situeert zich volgens het gewestplan deels in woongebied met landelijk karakter en deels in agrarisch gebied.

66.97.604-97

De strafsanctie voor de instandhouding van de bewezen inbreuk geldt in dit geval niet (meer).

5.

Een misdrijf is een door de wet omschreven gedraging waaraan de wet een straf vastknoopt (in dezelfde zin: C.J. VANHOUDT en W. CALEWAERT, *Belgisch Strafrecht*, Gent, E. Story Scientia, 1976, nr. 516; L. DUPONT en R. VERSTRAETEN, *Handboek Belgisch Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, nr. 242; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, Strafprocesrecht & Internationaal Strafrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2003, 136). Er is slechts sprake van "decriminalisering" wanneer de wet zowel de inbreuk als de eraan verbonden strafsanctie schrapt (C. VAN DEN WYNGAERT, *o.c.*, 51). Krachtens artikel 78 Sw. is een misdrijf verschoonbaar in de gevallen bij de wet bepaald.

Artikel 146, eerste lid, 1° DORO bepaalt dat (o.m.) het uitvoeren, voortzetten en instandhouden van handelingen, werken en wijzigingen zonder de krachtens artikel 99 DORO verplichte voorafgaande vergunning gestraft wordt met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 5 jaar en met een geldboete van € 26 tot € 400.000 of met één van deze straffen alleen. De strafsanctie voor de instandhouding van die handelingen, werken en wijzigingen geldt krachtens artikel 146, derde lid DORO evenwel niet wanneer die niet gelegen zijn in de in artikel 146, vierde lid DORO vermelde ruimtelijk kwetsbare gebieden (in dezelfde zin: F. PETILLION, *RABG* 2003, 825-826; S. LUST, "Het handhavingsdecreet terug naar af", *T.R.O.S.* 2004, (194), 195, en S. LUST, "Recente ontwikkelingen in het ruimtelijkeordeningsrecht", in M. BOES (ed.), Brugge, Die Keure, Themis 26, 2004, 16 en S. LUST, "Stedenbouwstrafrecht: een status questionis", *C.D.P.K.* 2004, (512), 523 die erop wijst dat de decreetgever "de lijst van strafbare gedragingen van artikel 146 al. 1 DRO niet [heeft] gewijzigd, en het principe van de strafbaarheid van de instandhouding van onwettig verrichte werken, handelingen of wijzigingen ... dus onverkort [heeft] behouden" en dat "de decreetgever aan dit principe de regel toe[voegt] dat "de strafsanctie niet geldt" behalve in drie welbepaalde gevallen"; P. FLAMEY, J. BOUSQUET en F. JUDO, *Handhavings- en verjaringsdecreet Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw*, Brussel, Larcier, 2004, nr. 21).

Het Arbitragehof heeft zich niet uitgesproken of het bepaalde in artikel 146, derde lid DORO een strafuitsluitingsgrond dan wel een wijziging van de strafbaarstelling is (Arbitragehof, nr. van 19 januari 2005, overweging B.7; het is onterecht dat sommige auteurs menen dat het Arbitragehof dat wel zou hebben gedaan in het arrest nr van 22 juli 2004: S. LUST, *C.D.P.K.* 2004, 525, *T.R.O.S.* 2004, 196; J. GHYSELS, "Instandhoudingsmisdrijf stedenbouw. Afgeschaft of niet?", *NjW* 2004, (1303), 1305; D. VAN HEUVEN en J. BELEYN, "Verjaring van stedenbouwmisdrijven", *NjW* 2004, (1271), 1273 die ten onrechte aanvoeren dat het Arbitragehof artikel 146, derde lid DORO lijkt te interpreteren als "veeleer drie werkelijk onderscheiden strafbaarstellingen"). Het Hof van Cassatie had reeds de gelegenheid om te beamen dat de decreetgever met deze inlassing bij decreet van 4 juni 2003 heeft gewild om in die welbepaalde gevallen "de strafsanctie niet verder te doen gelden" (Cass., 23 november 2004, *NjW* idem: Antwerpen, 19 november 2003, *NjW* 2004, 1318).

Het bepaalde in artikel 146, derde lid DORO is de uitzondering op de regel in artikel 146, eerste lid, 1° DORO en is ook duidelijk (anders doch ten onrechte: S. LUST, *C.D.P.K.* 2004, 525, *T.R.O.S.*, 195; J. GHYSELS, *l.c.* 1303; P. FLAMEY, J. BOUSQUET en F. JUDO, *o.c.* nr. 21-22; I. VAN GIEL en Y. LOIX, “Vernietigingsarrest Arbitragehof van 19 januari 2005 schept licht in de “duistere” stedenbouwhandhaving en zal cascade van “intrekkingsprocedures” veroorzaken”, *T.B.O.* 2005, (220), 224). Het heeft betrekking op de straftoemeting en is derhalve een strafuitsluitende verschoningsgrond (in dezelfde zin: Gent, 26 november 2004 aangehaald door I. VAN GIEL en Y. LOIX, *T.B.O.* 2005, 224; Gent, 8 oktober 2004, *T.R.O.S.* 2004, 188; Gent, 30 januari 2004 aangehaald door S. LUST, *C.D.P.K.* 2004, 524; Gent, 9 januari 2004, *T.M.R.* 2004, 584; Gent, 2 januari 2004 aangehaald door I. VAN GIEL en Y. LOIX, *T.B.O.* 2005, 224; Gent, 19 december 2003, *T.M.R.* 2004, 583; Gent, 7 november 2003 aangehaald door I. VAN GIEL en Y. LOIX, *T.B.O.* 2005, 224; Gent, 3 november 2003 aangehaald door P. FLAMEY, J. BOUSQUET en F. JUDO, *o.c.*, nr. 24; Gent, 24 oktober 2003, *T.M.R.* 2004, 250; Gent, 10 oktober 2003, *C.D.P.K.* 2004, 420, *NjW* 2004, 1319; (impliciet) Brussel, 18 november 2003, *T.M.R.* 2004, 582; Corr. Gent, 25 mei 2004, *T.M.R.* 2005, 115; Corr. Veurne, 12 maart 2004, aangehaald door S. LUST, *C.D.P.K.* 2004, 524; Corr. Gent, 6 januari 2004, *T.M.R.* 2004, 111 met verwijzing naar Gent, 21 november 2003, onuitg.; Corr. Brugge, 4 november 2003 aangehaald door S. LUST, *C.D.P.K.* 2004, 524; R. MORTIER, “Hoe sterk is de ketting... 12 jaar later?”, *T.M.R.* 2003, (584), 597 die het heeft over “de nieuwe regelgeving met betrekking tot het verval van de strafsancie voor het instandhouden van stedenbouwkundige inbreuken”; M. FAURE, F. VERBRUGGEN en I. BORREMANS, “Recente ontwikkelingen inzake het leefmilieu- en stedenbouwstrafrecht”, in K. en M. DEKETELAERE (eds.), *Jaarboek Milieurecht* 2003, Brugge, Die Keure, 2003, (223), 289; V. TOLLENAERE, “Het handhavingsbeleid inzake ruimtelijke ordening opnieuw gewijzigd”, *T.M.R.* 2004, (2), 7 die verwijst naar Gent, 2 januari 2004 en 7 november 2003, onuitg.; I. VAN GIEL, “Eerste arrest van het Arbitragehof over de ongrondwettigheden van het verjaringsdecreet ruimtelijke ordening (noot onder Arbitragehof nr. 12 juli 2004), *R.W.* 2004-05, (582), 584; F. VERBRUGGEN en I. BORREMANS, “Afgelopen? Toch niet. Bouwmisdrijven, verjaringstermijnen en rechtszekerheid na het decreet van 4 juni 2003”, *T.B.O.* 2004/1, (16), 30; G. DEBERSAQUES, “Handhaving”, in B. HUBEAU en W. VANDEVYVERE (eds.), *Handboek Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw*, Brugge, Die Keure, 2004, 827-828 voor wie “de libellering van het derde lid ... [lijkt] te duiden in de richting van een beslissende grond van verschoning” en die daartegenover een uitspraak van de bevoegde minister en de toelichting door de indieners van het voorstel van decreet plaatst; P. FLAMEY, J. BOUSQUET en F. JUDO, *o.c.*, nr. 20 die voorhouden dat “de strafuitsluiting zoals geformuleerd door artikel 146 DRO [...] als het ware een bestanddeelsluiting uit het instandhoudingsmisdrijf [is], zoals dit wordt bepaald in de eerste paragraaf van voormeld artikel”; S. LUST, *T.R.O.S.* 2004, 195 die toegeeft dat artikel 146, derde lid DORO “lijkt erop te wijzen dat het enkel om een strafuitsluitingsgrond zou gaan” maar ten onrechte stelt dat “de bewoordingen terzake niet duidelijk zijn” wat haar doet teruggrijpen naar “de bedoeling van de decreetgever”; zie ook M. BOES, “Verjaring van stedenbouwmisdrijven”, *R.W.* 2003-04, (601), 619 die eensdeels het derde lid van artikel 146 DORO als een strafuitsluitingsgrond bestempelt (nr. 45) en anderdeels van oordeel is dat “er van een misdrijf geen sprake meer is” (nr. 46); B. BOUCKAERT en T. DE WAELE, *Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw in het Vlaamse Gewest*, Brugge, Vanden Broele, 2004, 324 die geen standpunt

66.97.604-97

innemen; anders: Gent, 10 december 2004 aangehaald door I. VAN GIEL en Y. LOIX, *T.B.O.* 2005, 224; Corr. Dendermonde, *T.M.R.* 2005, 82; Corr. Dendermonde, 27 oktober 2003, *NjW* 2004, 130 en 131, *T.M.R.* 2005, 80; Corr. Dendermonde, 20 oktober 2003, *T.M.R.* 2004, 105 en 108; Corr. Dendermonde, 29 september 2003, *C.D.P.K.* 2004, 424, *T.M.R.* 2004, 100; Corr. Dendermonde, 13 september 2004, *NjW* 2004, 1282, *T.R.O.S.* 2004, 191; A. VAN BRABANT, "Verjaring van stedenbouwmisdrijven (decreet van 4 juni 2003), *Waarvan Akte* 2003/4-5-6, 5). De zin van het bepaalde in artikel 146, derde lid DORO kan niet worden omgebogen door verklaringen die aan de aanneming ervan zijn voorafgegaan, te laten voorgaan op de duidelijke tekst van die uitzonderingsbepaling (in dezelfde zin: Arbitragehof nr. 2 februari 2005; sommige auteurs verwijzen derhalve ten onrechte naar de parlementaire voorbereiding: P. FLAMEY, J. BOUSQUET en F. JUDO, *o.c.*, nr. 18, 22 en 25; J. GHYSELS, *l.c.*, 1304; S. LUST, *C.D.P.K.* 2004, 525, *T.R.O.S.* 2004, 195; S. LUST, "Het Handhavingsdecreet gedeeltelijk vernietigd: over de "verjaring" van stedenbouwmisdrijven, de Hoge Raad voor het Herstelbeleid en de keuze van de herstelmaatregel" (noot onder Arbitragehof nr. 19 januari 2005), *RABG* 2005, (373), 376).

Die strafuitsluitende verschoningsgrond heeft enkel betrekking op de bestraffing of de strafwaardigheid van het bewezen misdrijf. Het laat het bewezen (verschoond) misdrijf zodoende bestaan en derhalve ook de burgerlijke gevolgen ervan. (in dezelfde zin: Cass., 29 januari 1974, *Arr. Cass.* H. BEKAERT, *Théorie générale de l'excuse en droit pénal*, Brussel, Bruylant, 1957, nr. 63, 65, 68, 69, 72, 73, 116, 124-126; H. BEKAERT, "Algemene theorie over de verschoning in het strafrecht", *R.W.* 1956-57, (1241), 1254; L. DUPONT en R. VERSTRAETEN, *o.c.*, nr. 510; C.J. VANHOUDT en W. CALEWAERT, *o.c.*, nr. 801, 900-901; C. VAN DEN WYNGAERT, *o.c.*, 224; S. VAN DYCK en J. VANANROYE, "Het lot van de burgerlijke vordering bij toepassing van de strafuitsluitende verschoningsgrond uit art. 5 2 Sw.", *T. Strafr.* 2004, (189), 190: "Een strafuitsluitende verschoningsgrond heft immers enkel de strafwaardigheid van de strafbaar gestelde gedraging op, zonder afbreuk te doen aan haar onrechtmatigheid"; anders (impliciet): Antwerpen, 19 november 2003, *NjW* 2004, 1318; M. BOES, *l.c.*, 619).

De toepassing van de strafuitsluitende verschoningsgrond van artikel 146, derde lid DORO maakt geen grond van verval of onontvankelijkheid van de strafvordering uit in de zin van Hoofdstuk IV van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (mutatis mutandis in dezelfde zin: Cass., 9 maart 2004, Cass., 4 september 2001,

Aan het arrest van het Hof van Cassatie van 24 februari 2004 (Cass., 24 februari 2004, met conclusie advocaat-generaal ligt een gewijzigde kwalificatie van de herstellvordering ten grondslag.

66.97.604-97

De herstellvordering wordt thans gekwalificeerd als een vordering tot teruggave en heeft derhalve een civielrechtelijk karakter. Die vordering strekt ertoe in het algemeen belang de gevolgen van het misdrijf ongedaan te maken (in dezelfde zin: Cass., 22 februari 2005,

Het strekt tot het doen verdwijnen van de onrechtmatige toestand (in dezelfde zin: Cass., 22 februari 2005, Uit het civielrechtelijk karakter van de teruggave vloeit voort dat zij het voorwerp uitmaakt van een burgerlijke vordering die strekt tot het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade.

De “rechtsvordering tot herstel van de schade, door een misdrijf veroorzaakt” bedoeld in artikel 3 Voorafgaande Titel Sv. omvat zowel de vordering tot schadevergoeding krachtens artikel 1382 B.W. als de vordering tot teruggave zoals bedoeld in de artikelen 44 Sw., 161 en 189 Sv. waaronder de voorliggende herstellvordering op grond van artikel 149 DORO.

De herstelmaatregel is geen straf maar een maatregel van burgerlijke aard (in dezelfde zin: Cass., 9 september 2004, Cass., 2 maart 2004, Arbitragehof nr. 28 april 2004; R. VEKEMAN, “De verjaring van de stedenbouwmisdrijven”, *T. Gem.* 2003, (246), 254). Artikel 149 DORO beoogt niet de strafbaarstelling van een gedraging maar het herstel van de onrechtmatige toestand die door het (verschoond) stedenbouwmisdrijf is ontstaan (in dezelfde zin: Cass., 22 februari 2005,

Uit het voorgaande volgt dat de strafrechter na de strafuitsluitende verschoonbaarheid te hebben vastgesteld, zijn bevoegdheid behoudt om over de voorliggende herstellvordering uitspraak te doen en om de gevorderde herstelmaatregel op te leggen (in dezelfde zin: Arbitragehof nr. 19 januari 2005, overweging B.4).

De herstellvordering werd ingesteld bij vordering van de gemachtigde ambtenaar van 11 maart 1999.

De vordering werd regelmatig (art. 149 DORO) en tijdig (art. 26 Voorafgaande Titel Sv.) ingesteld. Het bij decreet van 4 juni en 21 november 2003 gewijzigd artikel 149 DORO vereist niet dat de gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur de herstellvordering opnieuw moet overwegen of aan die wijzigingen moet aanpassen (in dezelfde zin: Cass., 23 november 2004, Artikel 149, tweede lid DORO is nog niet in werking getreden (art. 198bis DORO).

Tevergeefs besluit beklagde op dit punt tot de nietigheid van de dagvaarding.

De inbreuk van instandhouding is bewezen en maakt een onrechtmatige toestand uit.

De herstellvordering is noch onwettig, noch kennelijk onredelijk. Aan de rechtbank komt geen opportunitieitsbeoordeling van het gevorderde herstel toe (in dezelfde zin: Arbitragehof nr.

1 maart 2005, overweging B.18.2; Cass., 15 juni 2004, en R.v.St. nr. 2 april 2004, *R.W.* 2004-05, 306, noot). Er ligt geen proces-verbaal van vaststelling door de gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur van vrijwillig herstel voor (art. 152 DORO). De beklagde betwist niet de feitelijke en juridische grondslag

66.97.604-97

van de herstellvordering die op zich een afdoende motivering is (in dezelfde zin: Cass., 4 december 2001, *R.W.*, 2001-02, 1353, conclusie advocaat-generaal . De herstellvordering moet niet negatief gemotiveerd zijn (Cass., 16 december 2003, *T.R.O.S.* 2004, 229). De bouwwerken worden instandgehouden zonder de wettelijk vereiste voorafgaande stedenbouwkundige vergunning. Er zijn geen elementen die de herstellvordering zouden aantasten door machtsoverschrijding of machtsafwendig (in dezelfde zin: Cass., 3 maart 2004, . De herstelltermijn wordt hierna bepaald in functie van de omvang van het herstel.

*** **

Gelet op de artikelen :

Wetboek strafvordering art. 185,190,194,197
Wet 15.06.1935 art. 2,14,31,32,33,34,35,36,37,41

*** **

OM DEZE REDENEN :

De rechtbank statuerende **OP TEGENSPRAAK;**

STELT VAST dat dit misdrijf toerekenbaar is aan

STELT VAST dat de instandhouding van deze bouwwerken, niet meer strafbaar is.

VERWIJST beklagde tot haar deel van de kosten van de publieke vordering, deze voorgeschoten door de openbare partij, begroot op de som van **43,15 euro**, doch niet inbegrepen de kosten van overschrijving ter hypotheeken van huidig vonnis.

66.97.604-97

VERWIJST beklagde tot zijn deel van de kosten van de publieke vordering, deze voorgeschoten door de openbare partij, begroot op de som van **43,15 euro**, doch niet inbegrepen de kosten van overschrijving ter hypotheek van huidig vonnis.

*** *** ***

BEVEELT op vordering van de gewestelijk stedenbouwkundige inspecteur het herstel van de plaats in de vorige toestand binnen een termijn van één jaar, niet zijnde een dwangsomtermijn in de zin van artikel 1385bis Ger.W., door het gedeelte van de hoeve, dat is gelegen in agrarisch gebied, terug te brengen tot zijn oorspronkelijke staat en toestand en het gedeelte dat gelegen is in woongebied aan te passen en onder te verdelen in maximum drie woongelegenheden, dit alles onder verbeurte van een dwangsom van € 195 per dag.

ZEGT VOOR RECHT dat de gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur of het college van burgemeester en schepenen, ingeval het vonnis niet vrijwillig wordt uitgevoerd, zelf in de uitvoering ervan kunnen voorzien, kosten hiervan verhaalbaar op de beklagden op vertoon van een kostenstaat begroot en uitvoerbaar verklaard door de beslagrechter.

Aldus gevonnist in openbare zitting van de **DERTIENDE KAMER**,
14 juni 2005, alwaar zetelden:

Ondervoorzitter, enige rechter,
Substituut Procureur des Konings,
Afgevaardigd Adjunct-griffier.